

Britta Frederiksen

Musikterapeutkandidat fra 1997, Sygeplejerske fra 1990. Har især erfaringer fra arbejdet i hospitalspsykiatrien, som musikterapeut ansat ved musikterapiklinikken, Aalborg Psykiatriske sygehus, Sankt Hans Hospital, Roskilde, Psykiatrisk Sygehus i Frederiksborg Amt. Derudover erfaringer med individuel musikterapi til voksne med autisme, og børn med udviklingsforstyrrelser og hjerneskade.

Charlotte Lindvang

*Uddannet musikterapeut fra Aalborg Universitet 1997 med specialet "Identifikations- og transformationsprocesser i psykoterapi og musikterapi med skizofrene". Ansat som forskningsassistent ved Musikterapiklinikken på Aalborg Psykiatriske sygehus i 1998-2000. Ansat ved Aalborg Universitet, Musikterapiuddannelsen 1997-2000, primært som "lærerterapeut" og er nu tilknyttet musikterapiuddannelsen som censor. Vikarierede som musikterapeut på psykiatrisk hospital i Nykøbing Sjælland 2001-2002, og har siden 15.6.2003 været ansat i forsøgsprojekt med musikterapi på Psykiatrisk Sygehus i Frederiksborg Amt.
Henvendelse: chli@mail.tdcadsl.dk*

Dokumentation gennem to casestudier

Indledning til to artikler med fokus på musikterapi med skizofrene patienter

Britta Frederiksen og Charlotte Lindvang

Resumé: I Frederiksborg Amt blev der i år 2003 igangsat et forsøgsprojekt med musikterapi i sygehus-psykiatrien, med henblik på at vurdere muligheden for og relevansen af en implementering af denne terapiform som en del af sygehusets behandlingstilbud. De følgende to artikler indeholder to casestudier og er ét led i en mere omfattende dokumentation af musikterapi-behandling i Frederiksborg Amt (Frederiksen & Lindvang 2004).

Kvantitative og kvalitative metoder

Kravet om dokumentation kan mødes på mange måder og udfra kvalitative såvel som kvantitative metoder, og som Rogers (2000) fremhæver, har begge en berettigelse i den verden vi lever i, der er mangefacetteret og med et væld af forskellige værdier, idealer og krav. Et casestudie er overordnet betragtet en kvalitativ metode, men indenfor casestudiets rammer har vi forsøgt at integrere forskellige dokumentationsformer, idet der anvendes triangulering i forhold til inddragelse af flere forskellige kilder til information. Vi anvender ligeledes en metodetriangulering, idet både kvantitative og kvalitative metoder inkluderes. De to metoder fremdrager forskellige aspekter af virkeligheden, supplerer hinanden og øger dermed casestudiernes validitet (Kruuse 1992).

Proces og effekt

Vi ønsker at bibringe læseren en indsigt i og forståelse af, såvel processerne i disse specifikke musikterapeutiske behandlingsforløb, som af deres effekt. Vi mener ikke proces og effekt kan adskilles helt i denne sammenhæng. Vil

man se nærmere på hvad patienten får ud af at gå i musikterapi, er det relevant at inddrage kvalitative metoder hvormed man kan indfange de nuancer og udviklingsskridt som patienten får sat i bevægelse gennem sin interaktion med terapeuten. Musikterapi doseres ikke som et "standard-behandlingsprogram", men består af levende individuelle processer. Den effekt, som er et resultat af behandlingen, er individuel og bundet til konteksten (Edwards 2004). I de to casestudier skal både proces og effekt ses i sammenhæng med de opstillede mål for netop disse patienter. Vi interesserer os fortløbende for effekten af terapien; hvert eneste møde med patienten er et stykke arbejde på at skabe den mulige udvikling og forandring for patienten. Derfor er effekt og proces nært forbundet.

Fordele og ulemper

Et casestudie har generelt den fordel at det formidler en værdifuld erfaring og viden og giver en indholdsrig og praksisnær beskrivelse der kan danne et helhedsbillede af et unikt patientforløb. I de følgende to cases søger vi gennem strukturering og systematisering af informationerne at give læseren et overblik over det righoldige materiale. I det ene casestudie

anvendes desuden et analyseredskab (MIR: Musical Interactional Rating), hvilket er en metode som findes beskrevet i internationale publikationer. Dette åbner for muligheden for på sigt at gøre denne case sammenlignelig med andre casestudier hvor analysemetoden anvendes (Pavlicevic 1989).

Vi mener at de informationer, som er indeholdt i vores beskrivelser, har almen interesse og relevans i forhold til terapeutisk arbejde med målgruppen af skizofrene patienter. Casestudier kan ofte fremme klinisk nytænkning og udvikling af det terapeutiske arbejde, idet der kastes lys på den særegne proces (Kruuse 1992).

Målgruppe; skizofrene patienter

Vi har valgt at fokusere på musikterapiens muligheder i forhold til patienter der er diagnosticeret skizofrene. Vi har erfaret gennem mange år i psykiatrien at det er en målgruppe som profiterer af musikterapi. En landsdækkende undersøgelse af Niels Hannibal dokumenterer at musikterapi i psykiatrien i dag overvejende anvendes i forhold til specifikke og terapeutisk vanskelige diagnosegrupper, hvoraf skizofrene patienter udgør den største gruppe (se Hannibal i indeværende Årsskrift).

Med musikken som et oplevelsesorienteret medie er det muligt at arbejde varsomt med opbygning af alliance og relation til den skizofrene patient. Musikkens paralleller til præ- og nonverbal kommunikation gør det muligt at arbejde på et meget basalt niveau i forhold til kommunikation, hvilket er afgørende i forhold til at hjælpe den skizofrene patient til forsigtig at udvikle sig og bryde sin isolaton. Der stilles krav til terapeutens evne til at skabe et trygt rum, og terapeutens sensitivitet i forhold til at reagere på patientens små glimtvis tegn på kontakt er afgørende (Pedersen 1998; Jensen 1999; Lindvang 1998). Det drejer sig samtidig om en målgruppe der kan være svær at fastholde i en alliance med be-

handlingssystemet. Med musikterapi tilbydes patienten et terapiforløb som er ressourceorienteret, og undersøgelser tyder på at de skizofrene patienter kan fastholdes i et stabilt forløb over tid i musikterapi (Odell-Miller 1995; Hannibal 2000).

Præsentation af de to casestudier

Der indledes med en case, skrevet af Britta Frederiksen, der beskriver en ung kvindes forløb i musikterapi. Patienten er formentlig ved at udvikle en skizofren lidelse, hun er kontaktsvag og isoleret, og den musikterapeutiske proces søger at mindske patientens tilbagetrækning til en skizofren verden. Terapeuten sætter fokus på de oplevelsesorienterede aspekter af musikterapien da patienten har svært ved at reflektere og ikke er i stand til at få bevidst indsigt i sin situation. Det handler først og fremmest om at skabe kontaktmuligheder gennem musikken.

Dernæst følger en case, skrevet af Charlotte Lindvang, der er et eksempel på musikterapi med en kvinde der har været i kontakt med psykiatrien i ca. 20 år, og som er diagnosticeret skizofren. Denne patient er i stand til at reflektere over det hun oplever, og dermed får de musikalske dele en lidt anden funktion end i den første case. Musikken er med til at skabe sammenhæng og mening, og bygger bro mellem tanker, følelser og oplevelser.

Skulle læseren være interesseret i at få uddybet et teoretisk perspektiv, kan vi henvise til andre musikterapeutiske artikler der indholdsmæssigt rummer en grundigere teoretisk gennemgang vedrørende skizofreni og musikterapi, end det vi præsenterer her (Nygaard-Pedersen 1998; Moe 2002; Lindvang 1998; Kortegaard 1993; Pavlicevic 1994; De Backer 1993; m.fl.).

Litteratur

- Ansdell, G., Pavlicevic, M., Procter, S. (2004) *Presenting the Evidence*. Nordoff-Robbins Music Therapy Research Department, London.
- De Backer, J. (1993) Regression in Music Therapy with Psychotic Patients. *Nordisk Tidsskrift for Musikterapi*, Vol. 5 (1), s. 24-30.
- Edwards, J. (2004) Can Music Therapy in Medical Contexts ever be Evidenced-based? *Music Therapy Today*, Vol. 5(4). (online: <http://musictherapyworld.net>)
- Frederiksen, B. & Lindvang, C. (2004) *Evalueringssrapport for Forsøgsprojekt med Musikterapi i Sygehus-psykiatrien i Frederiksborg Amt* d. 15.06.03-15.06.04. Psykiatrisk Sygehus Frederiksborg Amt, Psykiatrichens Sekretariat.
- Hannibal, N. (2000) Opgørelse af Fremmedstabilitet for patienter i Musikterapi. I: Lindvang, Pedersen & Hannibal (red.) *Musikterapi i Psykiatrien. Årsskrift 2 - 2000*, s. 141-144. Musikterapiklinikken, Aalborg Psykiatriske Sygehus, Aalborg Universitet.
- Jensen, B. (1999) Music Therapy with psychiatric in-patients: a casestudy with a young schizophrenic man. I: Wigram, T. & De Backer, J. (red.) *Clinical Applications of Music Therapy in Psychiatry*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Kortegaard, H.M. (1993) Musikkens Funktion i den Skizofrenes Indre Verden. *Nordisk Tidsskrift for Musikterapi* Vol. 2 (1) s. 18-27.
- Kruuse, E. (1992) *Kvalitative Forskningsmetoder, i psykologi og beslægtede fag*. Dansk Psykologisk Forlag.
- Lindvang, C. (1998) Musikterapeutens rolle i opbygning af psykoterapeutisk relation med skizofrene. I: Pedersen, Exner, Frederiksen, Lindvang (red.) *Musikterapi i Psykiatrien. Årsskrift 1 - 1998*, s. 65-90. Musikterapiklinikken, Aalborg Psykiatriske Sygehus, Aalborg Universitet.
- Moe, T. (2002) Restitutional Factors in Receptive Group Music Therapy Inspired by GIM. *Nordic Journal of Music Therapy*, 11 (2) 152-166.
- Odell-Miller, H. (1995) Why Provide Music Therapy in the Community for Adults with Mental Health Problems? *British Journal of Music Therapy*, 9 (1), s. 4-10.
- Odell-Miller, H. (1999) Investigating the Value of Music Therapy in Psychiatry: Outcome related to reasons for referral. I: Wigram, T. & De Backer, J. (red.) *Clinical Applications of Music Therapy in Psychiatry*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Pavlicevic, M. & Trevarthen, C. (1989) A Musical Assessment of Psychiatric States in Adults. *Psychopathology*, 22, 325-334.
- Pavlicevic, M., Trevarthen, C. & Duncan, J. (1994) Improvisational Music Therapy and the Rehabilitation of Persons Suffering from Chronic Schizophrenia. *Journal of Music Therapy*, XXXI (2), s. 86-104.
- Pedersen, I.N. (1998) Musikterapi som et første skridt i en psykoterapeutisk behandlingsform med skizofrene/psykotiske patienter, - en holdende og reorganiserende metode. I Pedersen, Exner, Frederiksen, Lindvang (red.) *Musikterapi i Psykiatrien. Årsskrift 1 - 1998*, s. 65-90. Musikterapiklinikken, Aalborg Psykiatriske Sygehus, Aalborg Universitet.
- Rogers, P. (2000) Music Therapy Research: growing perspectives in theory and practice. I: J.Z. Roberts *British Society for Music Therapy*, BSMT Publications.